

แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประจำปี พ.ศ. 2567

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกไม้ลาย
อำเภอเมืองจังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

คำนำ

ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน“จังหวัดสะอาด”ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗ เพื่อขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนให้เกิดความต่อเนื่อง และเป็นไปตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕ -๒๕๗๐) และให้จังหวัดดำเนินการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าว โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการฯ ระดับจังหวัด และอาจปรับปรุง/เพิ่มเติม ตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับการดำเนินงานในพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกไม้ลายจึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการบริหารขยะมูลฝอยชุมชน จังหวัดสะอาด ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ พร้อมทั้งรณรงค์และประชาสัมพันธ์การลดปริมาณขยะมูลฝอยและคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่โดยใช้ ๓ช : ใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่ หรือ ๓Rs: Reduce Reuse and Recycle ภายใต้กรอบการดำเนินงาน จำนวน ๓ ระยะ ได้แก่ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เพื่อลดปริมาณขยะและส่งเสริมการคัดแยกขยะที่ต้นทาง จัดทำระบบเก็บขนอย่างมีประสิทธิภาพ และขยะมูลฝอย ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกไม้ลาย

๑๑ มีนาคม ๒๕๖๗

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐาน	
- ข้อมูลพื้นฐาน สถานการณ์ขยะมูลฝอย และของเสียอันตรายในเขตตำบลโคกไม้ลาย	๑
ส่วนที่ ๒ ยุทธศาสตร์แผนบริหารจัดการขยะมูลฝอย	๑๐
- วิสัยทัศน์	
- พันธกิจ	
- ยุทธศาสตร์แผนบริหารจัดการขยะมูลฝอย	
ส่วนที่ ๓	
- แผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายตำบลโคกไม้ลาย	๑๒
ส่วนที่ ๔	
- แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗	๑๖

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐาน

๑.๑ ที่ตั้งและขนาด

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกไม้ลาย มีพื้นที่เป็นโคก(เนิน) มีต้นไม้ลายมากมาย และต่อมามีการแยกหมู่บ้านออกไปเป็น ๗ หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลโคกไม้ลาย ตั้งอยู่เลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๓ ตำบลโคกไม้ลาย อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองปราจีนบุรี ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ระยะทางตามถนน ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด ๗ หมู่บ้าน

๑.๒ พื้นที่รับผิดชอบ/ประชากร ตำบลโคกไม้ลาย แบ่งเป็นการปกครองออกเป็น ๗ หมู่บ้าน ดังนี้

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน
บ้านปากเหมือง	๑	๑๕๑
บ้านล่าง	๒	๑๐๒
บ้านเหนือ	๓	๑๐๗
บ้านแหลมยาง	๔	๑๘๘
บ้านโคกไม้ลาย	๕	๑๕๗
บ้านดอนยาง	๖	๒๖๐
บ้านหนองแซ่	๗	๗๐๓
รวม	๗	๑,๗๓๖

๑.๓ ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

จำนวนประชากรทั้งสิ้น ๓,๙๘๗ คน แบ่งเป็น

- ชาย ๑,๙๑๕ คน

- หญิง ๒,๐๗๒ คน

๑.๔ สภาพเศรษฐกิจสังคมโดยสังเขป

การเกษตร

มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตร ปลูกไม้ผล ปลูกข้าว ปลูกชะอม

การท่องเที่ยว

- ตลาดผลไม้หนองซอม

๑. สภาพทางสังคม

๑.๓.๑ สถาบันการศึกษา

· โรงเรียนมัธยมศึกษา	จำนวน	๑	แห่ง
· โรงเรียนประถมศึกษา	จำนวน	๒	แห่ง
· ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน	๑	แห่ง
· ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	จำนวน	๑	แห่ง

๑.๓.๒. การศาสนา

การนับถือศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ มีวัดอยู่ในพื้นที่

- จำนวน ๖ แห่ง

๑.๓.๓. การสาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

จำนวน ๑

แห่ง

๑.๔ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๔.๑ แหล่งน้ำ

มีแหล่งน้ำธรรมชาติไหลผ่าน ได้แก่ คลองยาเขา คลองยาง

สระน้ำ จำนวน ๓ แห่ง สระหนองบึง สระหนองไข่ สระหลังที่ทำการ อบต.

หลักการและเหตุผล

การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ถือเป็นการมุ่งผลสู่การขับเคลื่อน Sustainable Development Goals : SDGS ภายใต้เป้าหมายที่ ๑๒ สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าประสงค์ที่ ๑๒.๕ ลดการเกิดของเสียโดยให้มีการป้องกัน การลดปริมาณ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ภายในปี ๒๕๗๓ และเป้าหมายที่ ๑๓.๒ ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น เป้าประสงค์ที่ ๑๓.๒ บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ แม้ว่า SDGs จะเป็นเป้าหมายระดับโลกแต่การนำ SDGs ไปปรับให้เหมาะกับบริบทของพื้นที่ (Localization of the SDGs) เป็นเรื่องสำคัญจึงต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีความเป็นเจ้าของพื้นที่ร่วมผลักดันตามเป้าประสงค์ (Targets) และตัวชี้วัด (Indicators) ที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น โดยหลักการขับเคลื่อน SDGs ควรเป็นกระบวนการที่เริ่มจากฐานรากขึ้นสู่ระดับนโยบาย (Bottom-Up) และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทหลักในการนำ SDGs ไปปฏิบัติด้วยเหตุนี้ กระทรวงมหาดไทยจึงได้เร่งผลักดันให้ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) : ซึ่งได้สิ้นสุดในปี ๒๕๖๔ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๕ - ๒๕๗๐) เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการขับเคลื่อนการแก้ไขภาวะมลพิษจากขยะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความเดือดร้อนและสุขภาพอนามัยของประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล พันธกรณีระหว่างประเทศ การควบคุมป้องกันการเกิดของเสียจากต่างประเทศ (Trans-boundary Movement of Wastes and Recyclables) รวมถึงสถานการณ์โรคระบาดใหม่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-๑๙) โดยใช้หลักการจัดการสมัยใหม่ตามหลักสากลที่นานาอารยประเทศใช้บริหารจัดการขยะให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพเศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) หลักการ ๓R (Reduce, Reuse, Recycle) หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP: Polluter Pays Principles) การมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการขยะ (Public Private Partnership) หลักการขยายขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ผลิตตามหลักการ Extended Producer Responsibility (EPR) และของผู้บริโภคตามหลักการ Extended Consumer Responsibility (ECR) โดยแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๗) ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๕

กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหนึ่งในหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในด้านต่าง ๆ เช่น ขยะมูลฝอยชุมชนไม่ได้รับการคัดแยกตั้งแต่ต้นทาง การจัดทำระบบเก็บขนไม่มีประสิทธิภาพ ขยะมูลฝอยชุมชนไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและยังกำจัดไม่หมด รวมถึงการบริหารจัดการของหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบยังขาดประสิทธิภาพและทั่วถึง ที่ผ่านมากรุงเทพมหานครได้แก้ไขปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอยชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ได้แก่ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยการขับเคลื่อนกระบวนการผ่านแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน "จังหวัดสะอาด" ประจำปี ซึ่งได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ

ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐)

แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๔) มุ่งเน้นไปที่การจัดการขยะ ณ ปลายทาง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการลดการเกิดขยะ การนำของเสียกลับมาใช้ซ้ำ และใช้ประโยชน์ใหม่ตามหลักการ ๓R ที่แหล่งกำเนิดต่างๆ การส่งเสริมการกำจัดขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวมด้วยการใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน และการแปรรูปผลิตพลังงานอย่างเหมาะสม การกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างจากสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้อง จากผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการขยะมูลฝอยยังไม่บรรลุตามเป้าหมายแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๐) ต้องการยกระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยให้ความสำคัญกับการจัดการที่ต้นทางตามวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์เพื่อป้องกันการเกิดขยะ ตั้งแต่การออกแบบ การผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco desing) ส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน โดยการเลือกใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถใช้ซ้ำเรียกคืนกลับไปรีไซเคิล การคัดแยกขยะมูลฝอย ณ ต้นทาง สอดคล้องกับรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอย ณ ปลายทาง เพื่อให้มีการนำทรัพยากรกลับคืนจากของเสียให้มากที่สุดทั้งในรูปแบบวัสดุรีไซเคิล (Material recovery) และพลังงาน (Energy recovery) เพื่อให้เหลือขยะที่ต้องกำจัดให้น้อยที่สุด (Final disposa)

ปัจจุบันขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการแก้ไขกันอย่างเต็มความสามารถเพราะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนทุกระดับ และนับวันจะทวีความรุนแรงมากเนื่องจากความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของประชากร ตลอดจนพฤติกรรมการใช้บริโภคบริโภคของคนเราได้เปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยใช้ตะกร้า เวลาไปจ่ายตลาด ใช้ปืนโตใส่อาหาร ใช้ใบบัว หรือใบตองห่ออาหาร แต่ปัจจุบันมีการใช้สินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์จำพวกพลาสติก โฟม แก้ว กระดาษ โลหะอลูมิเนียม เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เกิดมูลฝอยและของเสียอันตรายเพิ่มขึ้นไปด้วย ผลกระทบที่ตามมาทั้งความสูญเสียทางด้านสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ ทางดินเสื่อมสภาพ ความเสียหายจากเหตุรำคาญส่งกลิ่นเหม็นรบกวน รวมถึงเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคเสียหายต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ และสิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐบาลที่ใช้ในการแก้ไขขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษได้นำเสนอไว้ว่า ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ที่เกิดขึ้นมีสัดส่วนองค์ประกอบที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ อัตราไม่น้อยกว่า ๘๐ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้น โดยสามารถนำขยะจำพวก พลาสติก แก้ว กระดาษ โลหะ อลูมิเนียมมารีไซเคิล ได้ร้อยละ ๓๐-๓๕ และ นำขยะอินทรีย์ หรือขยะที่สามารถย่อยสลายได้มาหมักทำปุ๋ย ได้ร้อยละ ๔๕-๕๐ แต่ปัจจุบันอัตราการนำขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่มีเพียงร้อยละ ๒๒ ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ยังคงเป็นอัตราที่ต่ำกว่าเหมือน เปรียบเทียบกับขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำมาใช้ประโยชน์ได้

ดังนั้น หากทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย เริ่มจากตนเอง หมู่บ้านหรือชุมชน สถานประกอบการต่างๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ รวมทั้งองค์กรต่างๆ เช่น โรงเรียน และสถานที่ราชการ อาคารสำนักงานก็จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหามูลฝอยได้ และยังช่วยให้ประหยัดงบประมาณ และทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย

ตำบลโคกไม้ลายมีลักษณะพื้นที่ชนบทบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของประชาชนมีลักษณะเป็นชุมชน กระจายอยู่ในพื้นที่ มีพื้นที่รอบหมู่บ้านเป็นทุ่งนา แปลงเกษตร และป่าโคกหรือป่าชุมชน การจัดการขยะของชุมชนจึงเป็นลักษณะพึ่งตนเอง ไม่มีถังขยะรองรับและยังไม่มีพื้นที่สำหรับทิ้งขยะ ส่วนมากประชาชนในพื้นที่จะทำลายขยะโดยการ เผา ฝัง กลบ หรือทำขยะอินทรีย์บ้างเล็กน้อยหรือบ้างก็เก็บไว้ขายโดยมีรถรับซื้อของเก่าเข้าไปถึงหมู่บ้าน/ชุมชนซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลโคกไม้ลาย ก็ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องเรื่อยมา ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกไม้ลาย อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ที่	โครงการ/กิจกรรม	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ระยะเวลาดำเนินการ												หมายเหตุ	
				ต.ค. ๖๖	พ.ย. ๖๖	ธ.ค. ๖๖	ม.ค. ๖๗	ก.พ. ๖๗	มี.ค. ๖๗	เม.ย. ๖๗	พ.ค. ๖๗	มิ.ย. ๖๗	ก.ค. ๖๗	ส.ค. ๖๗	ก.ย. ๖๗		
๑	การรับสมัครอาสาสมัครท้องถิ่นรักโลก(อถล.)	๗ หมู่บ้าน	มีผู้สมัครอถล.เพิ่มขึ้น	←												→	
๒	การจัดกิจกรรมให้เครือข่าย“อาสาสมัคร ท้องถิ่น รักโลก” เข้าร่วม เช่น การรักษา ความสะอาด การจัดทำถังขยะเปียก	ในพื้นที่ตำบล โคกไม้ลาย	มีการจัดกิจกรรม อย่างน้อย ๔ ครั้ง/ปี	←												→	
๓	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการนำ “ขยะบรรจุ ภัณฑ์” กลับมาใช้ใหม่ ๒.๑ รณรงค์ให้ความรู้การคัดแยกขยะ ๒.๒ จัดกิจกรรมคัดแยกขยะ ๒.๓ จัดตั้งจุดทิ้งขยะรีไซเคิล ๒.๔ เผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์	ในพื้นที่ตำบล โคกไม้ลาย	มีการจัดกิจกรรม อย่างน้อย ๔ ครั้ง/ปี	←												→	
๔	การจัดทำธนาคารขยะในพื้นที่	๑ ธนาคาร	มีการจัดตั้งธนาคาร ขยะใน พื้นที่ อย่าง น้อย ๑ แห่ง	←													
๕	การจัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อน ๔.๑ รณรงค์ให้ความรู้การทำถังขยะเปียก ๔.๒ มีการจัดตั้งถังขยะเปียกในครัวเรือน	ในพื้นที่ตำบล โคกไม้ลาย	ครัวเรือน ร้อยละ ๕๐ มีการจัดทำถังขยะ เปียก ลดโลกร้อน	←												→	

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกไม้ลาย อำเภอมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

[illegible]

[illegible]

[illegible]

